

บทที่

9

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตักเตือนใน ภาษาไทยและข้อคำนึงที่เป็นเหตุของใจ

Linguistic Strategies Used for Admonishing in Thai
and Native Speakers' Motivational Concerns

สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัดน์
Sittitam Ongwuttivat

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตักเตือนใน ภาษาไทยและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ

Linguistic Strategies Used for Admonishing in Thai
and Native Speakers' Motivational Concerns

สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์¹
Sittitam Ongwuttawat

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตักเตือนคู่สนทนาและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือน ผลการวิจัยพบว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการตักเตือนมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา ส่วนข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือนมี 2 ส่วน คือ 1) ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา และ 2) ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา โดยการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่คำนึงถึงมากที่สุดในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือน พฤติกรรมทางภาษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 3 ประการ ได้แก่ 1) การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self) 2) ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism) และ 3) ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture)

คำสำคัญ : กลวิธีทางภาษา; การตักเตือนในภาษาไทย; ภาษากับวัฒนธรรม;
ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ; วจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย

¹ อาจารย์ประจำ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์(Ph.D) [sittitam209@hotmail.com]

Abstract

This research article aims to study linguistic strategies that Thais adopts to admonish, as well as to study native speakers' motivational concerns while performing the act. The results indicated that Thai speakers adopted mitigating strategies more frequently than bold-on record strategies. An analysis of native speakers' motivational revealed that there were two types of motivational concerns-1 (motivational concerns relating to the purpose of conversation 2) motivational concerns relating to the context of conversation. It found that Thai speakers placed a priority on keeping relationship with the interlocutor. This linguistics behavior might be motivated by three sociocultural factors : 1) An interdependent view of self 2) Collectivism and 3) High context culture.

Keywords : linguistic strategy; the admonish in Thai; native speakers' motivational concern; language and culture; emancipatory pragmatics

บทนำ

ในบรรดาการปฏิสัมพันธ์หลากหลายประเภท การตักเตือนนับเป็นการปฏิสัมพันธ์ลักษณะหนึ่งที่น่าสนใจศึกษา เนื่องจากการการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มักเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน อีกทั้งเป็นการปฏิสัมพันธ์ที่ผู้พูดจำเป็นต้องเลือกว่าจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการตักเตือนคู่สนทนา

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในมุมมองของผู้พูด การตักเตือนคู่สนทนาอาจเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากความปรารถนาดีของผู้พูด แต่ในทางตรงกันข้ามเมื่อพิจารณาจากมุมมองของผู้ฟังแล้ว การตักเตือนสามารถทำลายความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังได้เช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจว่าเมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์ที่ผู้พูดภาษาไทยต้องตักเตือนคู่สนทนา ผู้พูดภาษาไทยจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการตักเตือนนั้น ในวัฒนธรรมไทย คนไทยมักไม่ตักเตือนด้วยวิธีรุนแรงหรือทำลายความสัมพันธ์คู่สนทนาโดยตรงไปตรงมาเพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า และหลีกเลี่ยงการแสดงออกให้เห็นความโกรธ และความไม่พอใจ คนไทยมักแก้ไขความขัดแย้งด้วยการประนีประนอม ระวังอารมณ์และการมีใจสงบ (Klusner, 1981) สังเกตได้จาก

การที่เราไม่สำนวน “น้ำซุ่นไวโน น้ำใสไวนอก” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม้เราจะรู้สึกไม่พึงพอใจ เราก็ไม่อาจแสดงออกมาให้ใครรู้ นอกจากนี้คนไทยยังมีวิธีจัดการกับความขัดแย้ง โดยวิธีประนีประนอมเพื่อไม่ให้กระทบจิตใจของผู้อื่น ดังในสำนวน “บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น” เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่างานวิจัยที่ศึกษาการตกเตื่อนในภาษาไทยมีเพียงชิ้นเดียวเท่านั้น ได้แก่ งานวิจัยของ สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ (2549) ที่ศึกษาการตกเตื่อนตามกรอบแนวคิดเรื่องคุณภาพ ของบราวน์ และ เลวินสัน (Brown, and Levinson, 1987) โดยไม่ได้พิจารณาจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม

ดังนั้นในบทความวิจัยนี้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาการตกเตื่อนในภาษาไทยโดยมุ่งพิจารณาที่มุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งมีคำถามการวิจัยว่า ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการตกเตื่อน และเมื่ออยู่ในสถานการณ์การตกเตื่อนคู่สนทนา ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยใดบ้างในการตกเตื่อน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตกเตื่อนในภาษาไทยและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจนี้เป็นไปตามแนวทางที่เรียกว่า “Emancipatory Pragmatics” หรือ “วจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย” ซึ่งเป็นแนวคิดที่คิดค้นโดย Hanks, Ide, and Katagiri (2009)²

แนวคิดวจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เป็นแนวคิดที่เกิดมาจากความร่วมมือของนักวิชาการหลากหลายแขนงสาขาทั้ง นักภาษาศาสตร์ นักมานุษยวิทยา นักสังคมวิทยา ตลอดจนนักวิทยาศาสตร์บริหารที่มีความมุ่งมั่นและยึดอุดมการณ์เดียวกัน คือ การวิเคราะห์ภาษาโดยไม่ละเลยสามัญสำนึก (Common Sense) ของเจ้าของภาษาในสังคมวัฒนธรรมนั้นๆ

แนวคิดดังกล่าวพยายามเสนอและตั้งคำถามว่า ทฤษฎีทางวจนปฏิบัติศาสตร์ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย (Established Framework) สามารถอธิบายการปฏิสัมพันธ์

² ผู้วิจัยเรียก “Emancipatory Pragmatics” ว่า “วจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย” ตามฉัฐพร พานโพธิ์ทอง (2555)

ของคนในสังคมที่มีโครงสร้างและระบบวิถีคิดแตกต่างจากสังคมตะวันตก ซึ่งเป็นสังคมของเจ้าของภาษาได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และการพรรณนาปรากฏการณ์ทางภาษาต่างๆ ที่เกิดขึ้นควรพิจารณาจากมุมมองเจ้าของภาษาหรือปัจจัยทางวัฒนธรรมในสังคมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนให้มีการสร้างกรอบการวิเคราะห์วิถีการปฏิสัมพันธ์ที่ถ่วงรอนมาจากความคิดหรือค่านิยมของสังคมนั้นๆ เอง

ในบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะได้ศึกษาการตักเตือนในภาษาไทยตามแนววิชาปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) โดยมุ่งพิจารณาปรากฏการณ์ทางภาษาดังกล่าวจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยในสังคมนั้นๆ ตามแนวทางที่วิชาปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้

ขอบเขตของการวิจัย

1. นิยามของการตักเตือน

การตักเตือน ในบทความวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดบอกให้ผู้ฟังรู้ว่าการกระทำของผู้ฟังเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อน เพื่อให้ผู้ฟังจะได้สำนึกหรือ เปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น

2. ขอบเขตข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

บทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการตักเตือนใน 2 ประเด็น คือ 1) เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตักเตือน และ 2) เพื่อศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือน ดังนั้นวิธีการเก็บข้อมูลและขอบเขตของข้อมูลจึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่เป็นกลวิธีทางภาษาผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตักเตือน

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบ-สอบถามหรือเรียกว่า Discourse Completion Test (DCT)³ เป็นเครื่องมือในการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จากหลากหลายคณะและหลากหลายชั้นปี จำนวน 100 คน

³ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเช่นเดียวกับชาญวิทย์ เยาวฤทธา (2554) แต่ดัดแปลงให้เข้ากับกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบปฏิเสธการตักเตือนและผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม เนื่องจากการใช้แบบสอบถามทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนวิธีหนึ่ง” (ชาญวิทย์ เยาวฤทธา, 2554)

ทั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งสถานการณ์การตักเตือนในแบบสอบถามออกเป็น 5 สถานการณ์ ได้แก่

- 1) สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยจนไม่มีเงินลงทะเบียนเรียน
- 2) สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านคบกับบุคคลต่างเพศที่มีพฤติกรรมไม่ดีใน

เชิงชู้สาว

- 3) สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านมักเที่ยวกลางคืนจนตื่นไม่ทันมาเรียนในตอนเช้า
- 4) สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านสูบบุหรี่อย่างหนัก และ
- 5) สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านชอบมีปัญหาหรือทะเลาะวิวาทกับบุคคลอื่น⁴

ตัวอย่างแบบสอบถาม

สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยจนไม่มีเงินลงทะเบียนเรียน

หากเพื่อนของท่านใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยจนไม่มีเงินลงทะเบียนเรียน ท่านจะอย่างไร

ตักเตือน โดยพูดว่า.....

ไม่ตักเตือน เพราะ

ตักเตือน โดยใช้วิธีอื่น คือ.....

ส่วนที่เป็นข้อความที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้
กลวิธีทางภาษาในการตักเตือน

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งจากการใช้แบบสอบถามเพื่อต้องการทราบข้อความที่เป็น
เหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือนจาก
กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 100 คน
(กลุ่มเดียวกับส่วนที่ 1) และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนทั้งสิ้น
30 คน

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อความที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษา
ในการตักเตือน ในขณะที่ท่านกล่าวตักเตือนคู่สนทนาในสถานการณ์ต่างๆ ท่านคำนึงถึง
ปัจจัยใดบ้าง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ปัจจัย)

.....
.....

⁴ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาเนื่องจากสถานการณ์ในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีสถานการณ์
สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ในส่วนวิธีดำเนินการวิจัยสามารถแบ่งได้เป็นขั้นตอน ดังนี้

1. สํารวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. เก็บข้อมูลจากเครื่องมือที่สร้างขึ้น
5. คัดเลือกข้อมูลที่ได้
6. วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) วิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตักเตือน โดยในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะในส่วนที่เป็นกลวิธีทางภาษาเท่านั้น ไม่รวมถึงการศึกษาคำตอบของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกตอบในช่องคำตอบ “ไม่ตักเตือน” และ “ตักเตือนโดยใช้วิธีอื่น” และ

2) วิเคราะห์ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือน

7. เรียบเรียงผลการวิจัย
8. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการ วิจัยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตักเตือน และ 2) ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตักเตือน

จากการศึกษาข้อมูลคำตอบของกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยพบว่ากลวิธีทางภาษา⁵ ที่กลุ่ม

⁵ การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบรับการขอโทษของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่เป็น “ถ้อยคำ” มาวิเคราะห์ เริ่มจากการนำคำตอบมาจำแนกเป็นถ้อยคำ โดยพิจารณาจาก 1) การเว้นวรรคของผู้ตอบแบบสอบถามแทนจังหวะหยุดระหว่างถ้อยคำ และ 2) เนื้อความที่สมบูรณ์ของแต่ละถ้อยคำ และเมื่อผู้วิจัยแบ่งคำตอบที่ได้เป็นถ้อยคำแล้ว จึงนำถ้อยคำดังกล่าวมาวิเคราะห์ว่าเป็นกลวิธีทางภาษาแบบใด โดยพิจารณาทั้งรูปภาษาและเนื้อความของถ้อยคำนั้น และอาศัยแนวคิดด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์เป็นเกณฑ์

ตัวอย่างเลือกใช้ในการตัดเตือนสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

กลวิธีทางแบบตรงไปตรงมา ในที่นี้ หมายถึง กลวิธีการใช้ถ้อยคำที่ผู้พูดตัดเตือนผู้ฟังอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีการตกแต่งถ้อยคำ หรือใช้ถ้อยคำที่ไม่สามารถตีความเป็นเจตนาอื่นได้

กลวิธีตรงที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการตัดเตือนสามารถเรียงลำดับกลวิธีที่ปรากฏค่าความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1.1.1 การบอกว่าการกระทำนั้นไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม

การบอกว่าการกระทำนั้นไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หมายถึง การที่ผู้พูดบอกว่าพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ฟังเป็นสิ่งไม่ดีไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมสำหรับการฟังปฏิบัติ เพื่อที่ผู้ฟังจะได้สำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น มักปรากฏคำว่า “ไม่ดี” “ไม่ถูกต้อง” “ไม่เหมาะสม” “ไม่สมควร” ในถ้อยคำ และมักปรากฏคำบอกมาลา “นะ” อยู่ท้ายประโยค

- มันไม่ดีนะแก จะทำให้แกไปเรียนสาย (1)

- ไม่ถูกต้องนะเว้ย ที่แกไปกับมันแบบนั้น (2)

จากตัวอย่างที่ (1)-(2) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการบอกว่าเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมโดยปรากฏคำว่า “ไม่ดี” และ “ไม่ถูกต้อง” ร่วมกับคำบอกมาลา “นะ” ในตัวอย่างที่ (1) และ (2) ตามลำดับ

1.1.2 การแสดงการสั่ง

การแสดงการสั่ง หมายถึง การที่ผู้พูดสั่งเพื่อให้ผู้ฟังเลิกหรือแก้ไขการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม มักปรากฏคำแสดงการสั่ง “อย่า” “ห้าม”

- อย่าสูบบุหรี่อีก (3)

- ห้ามทำนิสัยกับคนอื่นแบบนี้อีก (4)

จากตัวอย่างที่ (3)-(4) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการสั่งซึ่งปรากฏคำแสดงการสั่ง “อย่า” และ “ห้าม” ในตัวอย่างที่ (3) และ (4) ตามลำดับ

1.2 กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง

กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง ในที่นี้ หมายถึง กลวิธีการใช้ถ้อยคำที่ผู้พูดไม่ได้แสดงการตัดเตือนผู้ฟังอย่างตรงไปตรงมา แต่ใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงหรือใช้ถ้อยคำที่ต้องอาศัยการตีความ

กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการตักเตือนสามารถเรียงลำดับกลวิธีที่ปรากฏค่าความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1.2.1 การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง

การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง หมายถึง การที่ผู้พูดใช้คำหรือถ้อยคำเพื่อทำให้การตักเตือนมีน้ำหนักเบาลง มักปรากฏค่าลดปริมาณ “นิด” “นิดหนึ่ง” “นิดหน่อย” เป็นต้น

- เรื่องที่แกทำมันแรงไปนิดมัยวะ (5)
- ไอ้ที่แกทำอยู่มันมากไปนิดหนึ่งเพื่อน (6)

จากตัวอย่างที่ (5)-(6) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงโดยปรากฏค่าลดปริมาณ “นิด” และ “นิดหนึ่ง” ตามลำดับ

1.2.2 การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่น

การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่น หมายถึง การที่ผู้พูดอ้างกฎหรือสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่นซึ่งมีอำนาจหรือความน่าเชื่อถือเพื่อตักเตือน

- เฮ้ยแก อาจารย์เค้าไม่ให้ขาดเกิน 3 ครั้งนะเว้ย ไม่งั้นแกจะไม่มีสิทธิ์สอบ (7)
- สำนักทะเบียนเค้าให้ลงทะเบียนแค่ศักร์นี้นะ ไม่งั้นแกจะขึ้นรายชื่อไม่มีสิทธิ์สอบ (8)

จากตัวอย่างที่ (7)-(8) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นโดยการอ้าง “อาจารย์” และ “สำนักทะเบียน” ในตัวอย่างที่ (7) และ (8) ตามลำดับ

1.2.3 การแสดงการถาม

การแสดงการถาม หมายถึง การที่ผู้พูดแสดงการถามผู้ฟังเพื่อให้ผู้ฟังเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และเกิดความสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น

- แกย้งสูบมันอีกเธอ ชั้นนี้กว่าแกเลิกตั้งนานแล้วมันไม่ตีนะเว้ย (9)
- มันที้ไซ้มัยแกที่แกเอาเงินที่พ่อแม่ส่งมาให้ลงทะเบียนไปเที่ยวกลางคืนแบบนั้น (10)

จากตัวอย่างที่ (9)-(10) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงการถามเพื่อให้ผู้ฟังเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และ

เกิดความสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น โดยปรากฏคำแสดงการถาม “หรือ” และ “ใช่ไหม” ในตัวอย่างที่ (9) และ (10) ตามลำดับ

1.2.4 การบอกผลร้ายของการกระทำนั้น

การบอกผลร้ายของการกระทำนั้น หมายถึง การที่ผู้พูดบอกว่าพฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสมของผู้ฟังมีผลร้ายหรืออันตรายต่อตัวผู้ฟังหรือผู้อื่นอย่างไรบ้าง เพื่อให้ผู้ฟังจะได้สำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น มักมีคำบอกมาลา “นะ” อยู่ท้ายประโยค

- แกมัวแต่อาละวาดคนอื่นอย่างนี้ **เสียภาพลักษณ์หมดนะแก** (11)

- สูบมากอย่างนี้ **มันไม่ดีต่อปอดแคะเว้ย** (12)

จากตัวอย่างที่ (11) –(12) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการบอกผลร้ายของการกระทำนั้นโดยบอกผลร้ายของการชอบทะเลาะวิวาทจะทำให้เสียภาพลักษณ์ในตัวอย่างที่ (11) และการสูบบุหรี่จะทำให้มีผลเสียเสียต่อปอดในตัวอย่างที่ (12)

1.2.5 การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ หมายถึง การที่ผู้พูดยกเหตุการณ์หรือตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำหรือผลจากการกระทำนั้นเพื่อให้ผู้ฟังเห็นเป็นอุทาหรณ์

- (เอ่ยชื่อเพื่อนที่ถูกให้ออกจากมหาวิทยาลัย) **มันมาเรียนสายจนไม่มีสิทธิ์สอบ** (13)

- **น้ำของชั้นสูบบุหรี่เหมือนแคะนี้แหละ ทุกวันนี้เป็นถุงลมโป่งพองไปแล้ว** (14)

จากตัวอย่างที่ (13) –(14) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ โดยยกตัวอย่างเพื่อนที่ถูกให้ออกจากมหาวิทยาลัยเนื่องจากมาเรียนสายในตัวอย่างที่ (13) และยกตัวอย่างคุณน้ำของกลุ่มตัวอย่างที่สูบบุหรี่จนทำให้เป็นโรคถุงลมโป่งพองในตัวอย่างที่ (14)

1.2.6 การเสนอแนะ

การเสนอแนะ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเสนอแนะให้ผู้ฟังกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อให้ผู้ฟังจะได้สำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมมักปรากฏการใช้คำหน้ากริยา “ลอง” ในถ้อยคำ

- ชั้นว่าแกลองเปลี่ยนพฤติกรรมท่องราตรีเป็นออกกำลังกายดีกว่า
วะแก (15)

- แกลองปรึกษาหมอนะเว้ยชั้นไม่อยากให้แกสูบจัดแบบนี้ (16)

จากตัวอย่างที่ (15)-(16) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการเสนอแนะ
โดยปรากฏคำว่า “ลอง” ในถ้อยคำ

1.2.7 การแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจ

การแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำ
แสดงความสงสัยหรือประหลาดใจ เกี่ยวกับการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม
หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อนของผู้ฟัง เพื่อที่ผู้ฟังจะได้สำนึก
หรือเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น คำที่ปรากฏใช้ คือ “สงสัย” “งง” “ประหลาดใจ”
“แปลกใจ” นอกจากนี้ยังปรากฏใช้คำอุทานแสดงความสงสัย เช่น “เอ๊ะ” เป็นต้น

- ชั้นสงสัยอะว่าแกไปรู้จักกับ (เอ่ยชื่อคนที่ผู้ฟังกำลังคบหาแบบ
ซู้สาวได้ยังไง) (17)

- เอ๊ะ แต่ก่อนแกไม่เคยสูบบุหรี่นี่ แกมาติดมันได้ไงวะ (18)

จากตัวอย่างที่ (17)-(18) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงความ
สงสัยหรือประหลาดใจโดยปรากฏคำกริยา “สงสัย” และคำอุทานแสดงความสงสัย “เอ๊ะ”
ในตัวอย่างที่ (17) และ (18) ตามลำดับ

1.2.8 การแสดงความเป็นห่วง

การแสดงความเป็นห่วง หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงความเป็น
ห่วงหรือปรารถนาดีต่อผู้ฟังทั้งในเรื่องของสุขภาพและอารมณ์ความรู้สึก เพื่อต้องการ
ให้ผู้ฟังสำนึกหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมนั้น มักปรากฏ
คำว่า “ห่วง” ในถ้อยคำ

- ชั้นเป็นห่วงแคะนะเว้ย ไม่อยากให้คนมองว่าแกคบคนไม่ดี (19)

- สุขมากไม่ดี ชั้นห่วงสุขภาพแกวะ (20)

จากตัวอย่างที่ (19)-(20) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงความ
เป็นห่วงโดยปรากฏคำกริยา “ห่วง” ในถ้อยคำ

1.2.9 การกล่าวชมก่อนแสดงการตักเตือน

การกล่าวชมก่อนแสดงการตักเตือน หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำกล่าว
ชมถึง คุณสมบัติบางอย่างของผู้ฟังก่อนแล้วจึงแสดงการตักเตือน มักปรากฏคำเชื่อม
“แต่” ในถ้อยคำ

- แก่เป็นคนสวยนะเว้ย แต่แก่ไปคบกับ(เอ๋ยชื่อเพื่อนชายของเพื่อน) มันไม่ดี (21)
- ที่จริงแก่เรียนได้ดีเลยแหละ แต่แก่เที่ยวตึกแล้ว ไม่ค่อยมาเรียน ผลมันก็เลยออกมาแบบนี้ (22)

จากตัวอย่างที่ (21) – (22) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการกล่าวชม (ที่พิมพ์ตัวหนา) ก่อนแล้วจึงแสดงการตักเตือน (ที่พิมพ์ตัวเอน) โดยปรากฏคำเชื่อม “แต่” ในถ้อยคำ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปอัตราส่วนความถี่ของกลวิธีทางภาษา ทั้งกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาและกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง ที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตักเตือนได้ดังตารางต่อไปนี้

กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา (ครั้ง / ร้อยละ)	กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง (ครั้ง / ร้อยละ)
1. การบอกว่าการกระทำนั้นไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม (294 ครั้ง / ร้อยละ 13.03)	1. การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง (301 ครั้ง / ร้อยละ 13.34)
2. การแสดงการสั่ง (95 ครั้ง/ร้อยละ 4.21)	2. การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่น (283 ครั้ง / ร้อยละ 12.54)
	3. การแสดงการถาม (242 ครั้ง/ร้อยละ 10.72)
	4. การบอกผลร้ายของการกระทำนั้น (213 ครั้ง / ร้อยละ 9.44)
	5. การยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เป็นอุทาหรณ์ (193 ครั้ง / ร้อยละ 8.55)
	6. การเสนอแนะ (172 ครั้ง / ร้อยละ 7.62)
	7. การแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจ (166 ครั้ง / ร้อยละ 7.35)
	8. การแสดงความเป็นห่วง (155 ครั้ง/ร้อยละ 6.87)
	9. การกล่าวชมก่อนแสดงการตักเตือน (142 ครั้ง ร้อยละ 6.29)
389 ครั้ง / ร้อยละ 17.24	1,867 ครั้ง / ร้อยละ 87.75
2256 ครั้ง / ร้อยละ 100	

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้พูดภาษาไทยอยู่ในสถานการณ์ที่ตักเตือนสนทนา ผู้พูดภาษาไทยจะเลือกใช้กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา ดังจะเห็นได้จากการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในอัตราส่วนถึงร้อยละ 82.75 ขณะที่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาในอัตราส่วนเพียงร้อยละ 17.24 ลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า และคนไทยมักแก้ไขความขัดแย้งด้วยการประนีประนอม (Klusner, 1981)

2. ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือน

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งจากการใช้แบบสอบถามเพื่อต้องการทราบข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือนจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือน

- หนักคำนึงถึงความสัมพันธ์ก่อนอย่างอื่นค่ะ (1)
- นอกจากความสัมพันธ์แล้ว ผมคิดถึงว่าเค้ากับเรามีสถานภาพเป็นแบบไหนด้วยถึงตักเตือนครับ (2)

จากตัวอย่างแบบสอบถามที่ (1) และ (2) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงความสัมพันธ์ และความสัมพันธ์กับสถานภาพในตัวอย่างที่ (1) และ (2) ตามลำดับ

ตัวอย่างการสัมภาษณ์เชิงลึกข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือน

“หนูว่าความสัมพันธ์เป็นสิ่งที่หนักคำนึงถึงมากที่สุดค่ะ หลังจากนั้นก็ถึงเป็นเรื่องของสถานภาพและการดูว่าตอนที่เรตักเตือนนั้นมันมีใครอยู่ข้างรีเปล่า... (1)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ (1) จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ 1. การรักษาความสัมพันธ์ 2. สถานภาพของผู้พูดและคู่สนทนา และ 3. การมีหรือไม่มีบุคคลที่สามในขณะที่สนทนา

ผลการศึกษาพบว่าข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค่านึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือนพบทั้งข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของคู่สนทนาและข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนาดังตารางต่อไปนี้

ข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค่านึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือน		
1. ข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา(ครั้ง/ร้อยละ)	2. ข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา	
	2.1 บริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา (ครั้ง/ร้อยละ)	2.2 บริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนา (ครั้ง/ร้อยละ)
1) การรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา (126 ครั้ง/ร้อยละ 19.20)	1) สถานภาพและ/หรือบทบาทของผู้พูดและคู่สนทนา (76 ครั้ง/ร้อยละ 11.58)	1) การมีหรือไม่มีบุคคลที่สามในขณะที่สนทนา (71 ครั้ง/ ร้อยละ 10.82)
2) การทำให้คู่สนทนาเข้าใจอย่างตรงไปตรงมา (17 ครั้ง/ร้อยละ 2.59)	2) ความเกี่ยวข้องและ/หรือความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา (68 ครั้ง/ร้อยละ 10.36)	2) ลักษณะของเรื่องที่ตักเตือน (66 ครั้ง/ร้อยละ 10.06)
	3) ความอาวุโสของผู้พูดและคู่สนทนา (60 ครั้ง/ร้อยละ 9.14)	3) โอกาสและ/หรือบรรยากาศขณะที่ตักเตือน (59 ครั้ง/ร้อยละ 8.99)
	4) ความสนิทระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา (47 ครั้ง/ร้อยละ 7.16)	4) ภาพรวมของสถานการณ์การสนทนา (31 ครั้ง/ร้อยละ 4.72)
	5) ลักษณะนิสัยของคู่สนทนา (35 ครั้ง/ร้อยละ 5.33)	
143 ครั้ง/ ร้อยละ 21.79	286 ครั้ง/ร้อยละ 43.59	277 ครั้ง/ร้อยละ 34.60
	563 ครั้ง/ร้อยละ 78.20	
	706 ครั้ง/ร้อยละ 100.00	

จากตารางจะเห็นว่าข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค่านึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือน มีทั้งในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนาและส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา โดยการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค่านึงถึงมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยพบว่าพฤติกรรมทางภาษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 3 ประการ ดังนี้

1. การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self)

Markus and Kitayama (1991) กล่าวว่าไว้ในแต่ละสังคมย่อมมีแนวคิดเรื่องตัวตน (self) แตกต่างกันไป เช่น สังคมอเมริกันจะมีมุมมองตัวตนแบบอิสระ (an independent view of self) ส่วนสังคมญี่ปุ่นจะมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self)

ทั้งนี้ Markus and Kitayama อธิบายว่าคนที่มุมมองตัวตนแบบอิสระจะมองว่าตนเองมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างและเป็นอิสระจากบุคคลอื่น ในขณะที่คนที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาจะมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ทางสังคมและตัวตนของเรากับบุคคลอื่นมีความเกี่ยวข้องกัน

Markus and Kitayama ชี้ให้เห็นว่าคนในสังคมที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา จะได้รับการปลูกฝังให้ประพฤติตนตามที่สังคมหรือกลุ่มกำหนดและคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นสำคัญ ลักษณะดังกล่าวจึงส่งผลให้คนในสังคมที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพามีความสุขภาพอ่อนนุ่ม ไม่กระทำให้คู่สนทนามีความรู้สึกที่ไม่ดีโดยตรงไปตรงมาเพื่อรักษาความเป็นกลุ่มหรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไว้

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และ ศิริพร ภัคดีผาสุข (2557 : 5-6) ได้เสนอทัศนะไว้อย่างน่าสนใจว่า มุมมองตัวตนแบบพึ่งพาของคนไทยมีความสัมพันธ์กับแนวคิดพุทธศาสนา เรื่อง “ปฏิจจสมุปบาท” (หลักธรรมที่เน้นเรื่องความเกี่ยวเนื่องและเป็นเหตุปัจจัยกันและกัน) กล่าวคือ คู่สนทนาที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาย่อมจะปฏิสัมพันธ์ด้วยลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัยและพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าความขัดแย้ง สอดคล้องกับที่ Klausner (1981) ได้อธิบายว่า คนไทยมักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในสังคม และปัจจัยประการสำคัญที่กำหนดการประพฤติปฏิบัติของคนไทยให้เป็นเช่นนั้น คือ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะกำหนดให้คนหลีกเลี่ยงการแสดงอารมณ์รุนแรง หลบหลีกเลี่ยงการเข้าไปผูกพัน และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า

ดังนั้นการที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยพยายามที่จะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการตักเตือนจึงสอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม

เรื่องการเมืองมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา เนื่องจากถ้าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงกับผู้ฟังก็ย่อมจะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของสังคมดังกล่าว

2. ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism)

Hofstede (1987) เสนอว่าสังคมที่ดำรงอยู่ในแต่ละวัฒนธรรมอาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1. สังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมต่างให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันเป็นพวกพ้องและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และ 2. สังคมแบบอิงบุคคล (individualism) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมมักให้ความสำคัญกับการอยู่อย่างปัจเจก และให้ความสำคัญการอยู่แบบตัวคนเดียวมากกว่าการรวมกลุ่มเป็นพวกพ้อง

ทั้งนี้ Hofstede และนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Triandis (1995) Mulder (1996) Pongsapich (1998) สุพัตรา สุภาพ (2529) และ เมตตา วิวัฒนานุกูล (2549) จัดให้สังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม กล่าวคือ คนที่อยู่อยู่ในสังคมที่มีลักษณะเช่นนี้จะให้ความสำคัญกับกลุ่มและต้องการการยอมรับจากกลุ่ม เนื่องจากเห็นว่าการอยู่ร่วมกันและการพึ่งพาอาศัยกันเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นการแสดงพฤติกรรมของคนในสังคมแบบอิงกลุ่มจึงมักจำค้ำนึ่งถึงความรู้สึกของคนอื่นเป็นสิ่งสำคัญ

ดังนั้น การที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยพยายามเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือนด้วยกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงจึงสอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่มเนื่องจากสังคมอิงกลุ่มเป็นสังคมที่ผู้พูดจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน เพราะฉะนั้นการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการตักเตือนจึงสามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีให้สมาชิกภายในกลุ่ม

3. ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture)

Hall (1981) เป็นผู้นำเสนอแนวคิดเรื่อง วัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) และวัฒนธรรมบริบทต่ำ (Low context culture) ทั้งนี้วัฒนธรรมบริบทต่ำ (Low context culture) เป็นวัฒนธรรมที่เชื่อว่าคำพูดเพียงอย่างเดียวสามารถตีความหมายการสื่อสารได้ทั้งหมด โดยไม่ต้องดูความหมายจากท่าทาง การแสดงออก และบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ร่วมด้วย การพูดจาของคนในวัฒนธรรมนี้มักจะพูดตรงไปตรงมาและไม่ค่อยคำนึงถึงบริบทแวดล้อมเท่าใดนัก

ทั้งนี้ นักวิชาการทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Hall (1981) Mulder (1996) Pongsapich (1998) Roongrengsuke and Chansuthus (1998 : 171) สุพัตรา สุภาพ (2528) พัทธวีภา เอื้ออมรวณิช (2547) จัดให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) กล่าวคือ ในการแสดงความไม่พอใจคนไทยไม่ได้คำนึงถึงเฉพาะจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายในการปฏิสัมพันธ์เท่านั้น แต่ยังคำนึงถึงบริบทของการปฏิสัมพันธ์ด้วย และเชื่อว่าคำพูดเพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถตีความหมายการสื่อสารได้ทั้งหมด ต้องดูความหมายจากท่าทาง การแสดงออกและบริบทแวดล้อมต่างๆ ร่วมกัน การพูดจาของคนในวัฒนธรรมนี้มักจะพูดอ้อมค้อม ไม่ตรงประเด็น และจะรักษาความสัมพันธ์โดยดูความเหมาะสมกับบริบท บุคคล กาลเทศะ และโอกาสในการสนทนา

จากการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) อาจสามารถนำมาใช้อธิบายข้อคำนึงที่เป็นเหตุปัจจัยหรือปัจจัยในกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ระบุว่าปัจจัยในเรื่องบริบทของการแสดงความไม่พอใจทั้งในบริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนาหรือบริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนาเป็นปัจจัยที่คำนึงถึงเมื่อต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือนคู่สนทนา

สรุปผลการวิจัย

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตักเตือนและข้อคำนึงที่เป็นเหตุปัจจัยหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือนคู่สนทนา ผลการวิจัยพบว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการตักเตือนมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

ส่วนข้อคำนึงที่เป็นเหตุปัจจัยหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือนมี 2 ส่วน คือ 1. ข้อคำนึงที่เป็นเหตุปัจจัยหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา และ 2. ข้อคำนึงที่เป็นเหตุปัจจัยหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา โดยการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุปัจจัยหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่คำนึงถึงมากที่สุดในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตักเตือน

พฤติกรรมทางภาษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 3 ประการ ได้แก่

1. การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self)
2. ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism) และ
3. ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture)

แม้ว่างานวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาเฉพาะกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตักเตือนในภาษาไทย แต่จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนหนึ่งยังเลือกตอบแบบสอบถามในช่องคำตอบ “ไม่ตักเตือน” และ “ตักเตือนโดยใช้วิธีอื่น” นอกเหนือจากการใช้กลวิธีทางภาษา และจากการสังเกตของผู้วิจัย ผู้วิจัยพบว่าข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในการตักเตือนยังมีความสัมพันธ์กับการไม่ตักเตือนรวมไปถึงการตักเตือนโดยใช้วิธีอื่น ซึ่งหากได้มีการศึกษาต่อไปก็จะทำให้เข้าใจแง่มุมของการตักเตือนในภาษาไทยในแง่มุมที่ละเอียดและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาญวิทย์ เยาวฤทธา. (2554). *วัจนกรรม 3 ชนิดกับแนวคิดเรื่องบุญคุณในสังคมไทย*. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2555). *เอกสารคำสอนรายวิชาการวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์*. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และ ศิริพร ภักดีผาสุข. (2557). *ผู้พูดภาษาไทยปฏิบัติสัมพันธ์อย่างไรในการสนทนาแบบเน้นภารกิจ : การศึกษาข้อมูล Mister O ตามแนว Emancipatory Pragmatics*. การสัมมนาวิชาการภาษาและภาษาศาสตร์ ประจำปี 2557 ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พัทตร์วิภา เอื้ออมรวงนิช. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อความเจียบในห้องเรียนของนักศึกษาไทยในระดับอุดมศึกษา*. คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- เมตตา วิวัฒน์านุกูล. (2549). *การสื่อสารต่างวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์. (2549). *วัจนกรรมการตักเตือนในภาษาไทย : กรณีศึกษาครูกับศิษย์*. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุภัทรา สุภาพ. (2529). *สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม ครอบครั้ว ศาสนาและประเพณี*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- Hall, S. (1976). *Visual culture : the reader*. London : SAGE Publications in association with the Open University.
- Hanks,W, Ide,S and Katagiri,Y. (2009). Introduction Towards an emancipatory pragmatics. *Journal of Pragmatics*, (41), 1-9.
- Hofstede,G. (1987). *Culture's consequences : international differences in work related values*. Beverly Hills : Sage Pub.
- Klauser, W, J. (1981). *Reflections on Thai Culture*. Bangkok : Suksit Siam.
- Markus, H.R., and Kitayama, S. (1991). Culture and the Self : Implications for Cognition, motion and Motivation. *Psychological Review*, 98(2), 224-253.

- Mulder, N. (1996). *Inside Thai society : An interpretations of everyday life*. Amsterdam : Pepin Press.
- Pongsapich, A. (1998). *Traditional and changing Thai world view*. Bangkok : Chulalongkorn University Press.
- Roongrengsuke, S., and D. Chansuthus. (1998). Conflict management in Thailand. *Conflict management in the Asia Pacific assumptions and approaches in diverse culture*, 167-221.
- Triandis, H, C. (1995). *Individualism and collectivism*. Boulder : Westview Press.